

af det ærede Medlem. Det ærede Medlem har faa vel som flere af de ærede Talere sagt, at de fattige ved dette Forslag egentlig skilte sig selv ad; men ved de Udtalelser, som han brugte, kom han til den Slutning, at dette i mange Tilfælde ikke lod sig gjøre, men at det var Bestyrelsen, der kom til at adskille dem. Jeg tror nu, at han havde nogen Ret heri, og han sagde ogsaa lige frem, at Bestyrelsen havde let ved at adskille Værdige og Uværdige, da man havde foreslaaet mindre Kredse, og de som Følge deraf maatte kjende hvert enkelt Individ personlig, saavel hans Vilkaar som hans Vandel. Man vil imidlertid se, at ifølge Lovforslagets § 1 ere Kredsene ikke saa meget imaa, idet der, for at en Kommune kan have flere Kredse, fordras, at den skal have mindst 16,000 Indvaanere. Jeg er tilbøielig til at tro, at, dersom man vil have en Bestyrelse, som kjender enhver Person og Enhvers Vandel og Vilkaar, maa det være en meget stor Bestyrelse, og jeg gad nok vide, hvor stor det ærede Medlem vilde mene, at en saadan Bestyrelse skulde være; jeg for mit Bedkommende vilde tro, at den maatte være paa 50 eller maaste paa 100 Personer for saaledes grant at kunne kjende ethvert Individ. Jeg tror ogsaa, at det ærede Medlem praktisk har gjort den Erfaring, hvor vanskeligt det mangen Gang er i en Kommune med 1,000 Indvaanere, hvor der er 7 eller 9 Sogneraadsmlemmer, at kjende alle Kommunens Beboeres Stilling og Vilkaar. — Jeg skal derefter gaa over til de Udtalelser, som det ærede Medlem ligefrem rettede til mig. Den første var den, at han tog stor Forargelse af, at jeg havde brugt Ordet „Skamsfølelse“. Jeg har sagt omtrent som saa, at den Skamsfølelse, som tidligere har været tilstede hos Befolkningen ved at ty til det offentlige Fattigvæsen, var ikke nu tilstede i den Grad som tidligere. Det ærede Medlem mente, at jeg skyldte Bevis derfor, og at det var vanskeligt direkte at udtale sig derom. Jeg indrømmer, at det er meget vanskeligt. Det ærede Medlem følte sig stødt ved Ordet „Skamsfølelse“, og han sagde, at det var en Paastand af mig, at Folk nu lettere henvendte sig til Fattigvæsenet end tidligere. Jeg vil nu ikke paastaa, at jeg har Ret, men jeg vil dog sige, at for mig staaer det saaledes, at saavel den praktiske Erfaring som statistiske Oplysninger i alt Fald tyde paa, at jeg har Ret. Jeg vil tage en enkelt Provinds, navnlig i Sylland, for at det ærede Medlem i sin statistiske Betragtning kan følge mig. Da det ærede Medlem har været Medlem af Fattigudvalget i to Aar, vil han vistnok lige saa godt som jeg vide, at Fattigudgifterne ere for Syllands Bedkommende fra Aaret 1860 til 1870 stegne med over 80 pCt. Han vil maaste sige, at dette ikke betyder noget, thi det var byrere at leve i 1870 end i 1860, og dersom maa ogsaa Fattigudgifterne være større. Dette har jeg allerede sagt ved første Behandling af Fattig-

loven; men jeg skal endvidere gjøre opmærksom paa, at efter de Oplysninger, som Falbe-Hansen meddelte os forrige Aar, ere Livsforbrønde-berne i de 10 Aar fra 1860—1870 ikke stegne i nogen overordentlig Grad, men at det navnlig er i Aarene efter 1870, at de ere stegne, og man vil se, at det efter hans Beregning kostede omtrent ligesaa meget at leve i Perioden 1855—57 som i Aarene 1868 og 69. Men selv om man vil sige, at, hvad det koster for en Mand at leve i den nævnte Periode, er steget med cirka 20 pCt., saa maa man samtidig se, hvorledes Arbejdslønnen i den Tid er steget, og jeg tror da, at enhver praktisk Mand, som kjender noget til Arbejdspriserne Stigning, navnlig i den Provinds, som jeg nævnte, maa indrømme mig, at Arbejdspriserne ere stegne med 50 pCt., og paa mange Steder endnu langt mere, ja endog henimod 100 pCt. Man skulde nu synes, at som Følge heraf maatte Jærre ty til Fattigvæsenet, men dette er ikke Tilfældet, hvorimod Fattigmedlemmernes Antal er steget ikke saa ganske lidt. Jeg siger altsaa ikke, at jeg har Ret i den Paastand, som jeg har tilladt mig at fremsætte, men jeg tillader mig at sige, at der er meget, der taler for, at jeg har Ret. Naar det ærede Medlem sagde, at Oplysning og Sædelighed er gaaet fremad, saa er jeg enig med ham, og det ere vi vistnok Alle; men fordi Folket i Samfundet gaar frem i Oplysning og Sædelighed, derfor er det ikke sagt, at der ikke paa et enkelt Punkt kan finde en Afvigelse eller Undtagelse Sted, og at der ikke desuagtet paa et enkelt Punkt kan indsnige sig noget, som er mindre heldigt. Hvad det angaar, at Ordet Skamsfølelse er mindre smukt, da har dette mindre at sige, navnlig naar det kommer fra et Medlem som mig, der ikke er i Besiddelse af nogen Bektalenhed; men jeg skal dog bemærke, at jeg kjender mange Forfattere, der have skrevet om Fattigvæsenet og om Arbejdsforholdene, og som have brugt det selvsamme Ord, og at det ligeledes er brugt af andre Folk, som man kalder Dannede. Jeg erindrer saaledes meget godt, om jeg end ikke kan huske det efter Bogstaven, at i det Aar, da jeg blev Medlem af Folkethinget, nemlig i 1869, var der en theologisk Kandidat og Lærer ved Bredskølle, som brugte det samme Ord; har han kunnet bruge det, saa kan jeg vel ogsaa. Jeg er ogsaa vis paa, at ærede Medlemmer, der have beskæftiget sig med Skrifter, der omhandle Fattigvæsenet, ville have fundet hos mange Forfattere det samme Udtryk, som jeg brugte, saa at jeg ikke tror, at man skal lægge saa stor Vægt paa dette Ord, fordi det kommer fra min Mund. Naar det ærede Medlem bad mig om at læse Lovforslagets §§ 3 og 4 endnu en Gang, saa har jeg fulgt hans Raad; men jeg kan ikke negte, at jeg ikke er kommen til nogen anden Opfattelse af disse Paragrafer, sammenholdte med hinanden, end den, jeg tillod mig at udtale den første Gang, jeg havde Ordet, at disse Be-